

## FEMTONDE SÖNDAGEN ”UNDER ÅRET”

ÅRGÅNG B

Första läsningen: **Am 7:12-15** (*Träd fram som profet inför mitt folk Israel*)

Guds sanna tjänare bryr sig inte om lön, bara om sitt uppdrag. Amos höll djur och arbetade med fruktodling (v. 14). Han var inte ”professionell” profet, inte kungligt avlönad (som prästen Amasja här), men har av Gud fått befallning att bege sig upp i Nordriket Israel och profetera mot dess överklass och kungahus. Han träder fram här mitt i kungens helgedom i Betel. Man vill jaga bort honom, men Amos står fast.

Andra läsningen: **Ef 1:3-14** (*Gud har före världens skapelse utvalt oss i Kristus*)

Alternativ, kortare läsning: Ef 1:3-10

När Paulus talar om att vi som tror är ”förutbestämda” (v. 5 och 11) ska det inte övertolkas som ett ”öde” där det på förhand ligger fast om vi ska till himlen eller helvetet (jfr kalvinismens s.k. ”predestinationslära”, se *Katolska kyrkans katekes*, nr 1037; 1058; jfr 2 Pet 3:9). Paulus menar: **Guds försyn har lett oss till Kristus**. Vi ser att allt i denna läsning handlar om gåvor vi redan fått, inte om livet efter döden.

Evangelium: **Mark 6:7-13** (*De tolv sänds ut*)

Jesus överför här i v. 7 högtidligt **apostolisk fullmakt** – det ledsagas av noggranna instruktioner om de tolv apostlarnas packning, som ska vara lätt, en andlig bild av **disponibiliteten** för ämbetet. Att de förutom att proklamera Jesu kommande rike (och bedriva exorcism) även ska smörja sjuka med **olja** verkar ha ingått i Jesu reglering fast det inte sägs uttryckligt här; vi möter nämligen smörjningen som liturgiskt bruk med syndaförlåtande verkan i Jak 5:14-15 (sjuksmörjelsens sakrament). Om den apostoliska ämbetsvigningen vet vi att den gavs vidare genom *handpåläggning*, se 1 Tim 4:14; 2 Tim 1:6. Inte heller detta är urkyrkans uppfinning utan återger troligen Jesu sätt att delegera auktoritet åt de tolv. En intressant dåtida parallell till Jesu tolvmannagrupp har upptäckts i *Dödahavsrollarnas* regler i Qumran.

De tolv – förebilden för alla kyrkans senare biskopar – skulle inte välja och vraka mellan olika hem (v. 10) utan ta det första som erbjöds. De är inte på turistresa utan i tjänst åt ett budskap som är viktigare och mer brådskande än något annat. Just därför ska de inte spilla en minut på värdar som inte vill höra på dem, de ska genast avbryta besöket och uppsäga bekantskapen på ett bryskt sätt (skaka av sig husets damm under fötterna, ”inte ens ert damm vill vi ha med oss, ni förstockade!”). Det finns inte tid för artighet när människor ska räddas från att drunkna, vägrar den ena att ta emot räddningspersonalens hand får man räcka ut den mot en annan i stället.

*Och de drev ut många demoner och smorde många sjuka med olja och botade dem* (v. 13). Kyrkan är anti-demonisk. Förkunnelse, exorcism och sjukvård hänger ihop.

## MÅNDAGEN I 15 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Jes 1:10-17** (*Skaffa ert onda leverne bort från mina ögon*)

I vardagsmässorna följer vi nu profeten Jesaja ett tag – boken som har kallats för ”det femte evangeliet”. De som chockas av orden i dagens läsning har förstått dem rätt! Att *hjälpa socialt utsatta* (v.17) är vår religions kärna! Enligt GUD!

Evangelium: **Matt 10:34 – 11:1** (*Jag har inte kommit med fred utan med svärd*)

Jesus kom inte till världen *för att* det skulle bli familjesplittring och våld. Vad han vill säga är att i spåren av hans förkunnelse kommer relationer att belastas, i några fall överbelastas, när tro möter otro. Gudsriket berör djupet av vår existens. Det gör anspråk på hjärta och prioriteringar. Familjebanden kan ta skada, som profeten Mika beskrev (läs Mik 7:5-6). Orden i v. 37 var skandalösa i en värld som satte familjebanden före allt annat. V. 38 är rent horribelt: korsfästelser var romarnas strängaste straff (jfr Matt 16:24), reserverat för upprorsmän (”terrorister”). Allt står på spel när vår tro sätts på prov, när vi velar mellan att stå fasta och svika (v. 39). Oerhörda belöningar (v. 41-42) väntar dem som dyker upp och försöker hjälpa Jesu vänner, om det så bara är med ett glas vatten som ska trösta ett mobbat kristet barn.

Jesu utsändningstal slutar här. Han säger inte att alla ska bli martyrer, men den som har bestämt sig för Jesus ska sätta tron före allt annat. Gud står över allt annat, och inget kan jämföras med hans löften. Vi får aldrig förneka Kristus, om det så kostar oss livet. Att seriöst leva som Jesu lärjunge inkluderar *beredskapen* till martyriet. I en relativistisk värld där det inte anses finnas några förpliktande religiösa sanningar skakar man på huvudet åt detta. Religion ses som en privat smaksak, inte något att satsa livet på. Den ska helst ignoreras, så att en ”kärleksfull och tolerant” atmosfär kan råda. Men relativismens *totalitära* sida visar sig när man ifrågasätter dess grunder. Då stämplas man som fanatiker. Som Jesus och hans män. Jesu värld var ju i grunden likadan: en bekväm borgfred rådde mellan judiska skolor och mellan folkets överklass och den hedniska militärmakten. De välsituerade hade inget intresse av väckelserörelser. Jesu kungliga uppträdande, hans nya Gudsrike med massmöten för de utstötta och en ny lära sågs som ett hot. Hade Jesus kommit med ännu en harmlös diskussionsklubb för religiöst intresserade hade han aldrig fått problem.

Därför, Israel, bered dig att möta din Gud (Amos 4:12)!
---

## TISDAGEN I 15 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Jes 7:1-9** (*Om ni inte har tro, skall ni inte ha ro*)

Syrien (Aram) och nordriket Israel krigar ca år 730 f.Kr. mot sydriket Juda för att tvinga det med i upproret mot stormakten Assyrien. Jesaja i Jerusalem lugnar kung Ahas: Frukta inte! De är inte farliga. Farligt är bara att sluta lita på Gud (v. 9).

Evangelium: **Matt 11:20-24** (*För Tyros och Sidon skall det bli lindrigare på domens dag än för er*)

Vi är inte ens halva vägen genom Matteus evangelium, och redan nu verkar det klart att Jesu rörelse inte klarar av att skaffa en bred folklig bas. Galileen, rörelsens ursprung, har trots Jesu undergärningar inte verkligen slutit upp bakom honom. Det fanns ca 60 större byar/småstäder i området, förutom mindre byar och gårdar. Tre av de större judiska samhällena nämns här (Jesus undvek hellenistiska städer såsom Sepforis och Tiberias). De hedniska städerna Tyros och Sidon, som Jesus här jämför dem med, var i Gamla testamentet (Jes kap. 23; Hes kap. 26) liksom Sodom och Gomorra (1 Mos 18:16ff) inbegreppet av högmod och moraliskt förfall. Mest besviken är Jesus över Kafarnaum, där han själv bodde och verkade länge (Matt 4:13; 9:1). Staden hade kunnat bli *upphöjd till himlen* (v. 23) – den hade Guds Son som medborgare – men icke! Dess ruiner är i dag möjliga att beskåda – de illustrerar Jesu sorgsna ord.

Den hårda domen följer den vanliga mallen för profetiska fördömanden (jfr t.ex. Jon 3:4). Men observera att i detta läge finns det ändå ännu tid för omvändelse: Jesus vill inte fördöma utan varna. Frågan är hur vi hade ställt oss till hans kritik om vi levat då. ”*Måste man tro på Jesus som Guds Son? Räcker det inte med Gud? Vi är lugna och trevliga medborgare, är det inte nog? De där påstådda miraklen, vad bevisar de? Var det inte bara masshysteri?*” Vem av oss har inte, kanske i sin egen släkt, mött den där skeptiska rösten som vill ”mana till besinning”? Nu som då ser man att *bara de som är redo att ta emot och svara på Guds tilltal* har nytta av mirakel. För de andra är undren, även om de själva bevittnar dem, spektakulära sensationer och inget mer. Det krävs ett öppet hjärta, hungrigt efter Gud, för att komma till TRON.

Herre, till vem skulle vi gå? Du har det eviga livets ord (Joh 6:68).
---

## ONSDAGEN I 15 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Jes 10:5-7, 13-16** (*Skall yxan berömma sig mot honom som hugger med den*)

Jesaja slungar varningar från Gud åt många håll, här mot stormakten Assyriens kung. Den som har stora militära framgångar tror lätt att han är en gud. Det är lika absurt som om en käpp skulle tro att den håller sin bärare (v. 15). GUD leder världens gång!

Evangelium: **Matt 11:25-27** (*Du har dolt detta för de lärda och uppenbarat det för dem som är som barn*)

De som fick människor i de galileiska städerna att vända sig mot Jesus (se evangelieläsningen i går) var tydligen *de lärda och kloka* (v. 25). Det är nog inte helt fel att i dem även se *de välsituerade*. Intelligentsian och de etablerade, stabilt försäkrade socialgrupperna har nu sagt nej till Jesus. Kvar är de *som är som barn* (v. 25): lågutbildade, beroende, en del besvärliga och avsigkomna existenser, hjälplösa, desperata, men framför allt trötta och modlösa (se läsningen i morgon) samt en och annan i bättre skick som fick duga som apostel (undantag som bekräftar regeln). Jesus ser ut över sin hemlösa församling, dessa lamm utan fallor, främlingar på jorden. De jublar när han talar, och de stoppar fingrarna i öronen när Mästaren förhånas. Jesus jublar med dem, liksom hans mor gjorde i lovsången *Magnificat* (Luk 1:46-55). Vilken triumf! Gud förödmjucar de stora genom att utvälja de små. Paulus skriver: *Var finns nu de visa, de skriftlärda och denna världens kloka huvuden? Har inte Gud gjort världens vishet till dårskap? Ty eftersom världen, omgiven av Guds vishet, inte lärde känna Gud genom visheten, beslöt Gud att genom dårskapen i förkunnelsen rädda dem som tror... Bröder, tänk på när ni blev kallade: inte många var visa i världslig mening, inte många var mäktiga, inte många förnäma. Men det som är dåraktigt för världen utvalde Gud för att låta de visa stå där med skam, och det som är svagt i världen utvalde Gud för att låta det starka stå där med skam, och det som världen ser ner på, det som ringaktas, ja, som inte finns till, just det utvalde Gud för att göra slut på det som finns till, så att ingen människa skulle kunna vara stolt inför Gud.* (1 Kor 1:20-21, 26-29). Ja, där står de och ler mot Jesus, de svaga och dåraktiga fansen. För dem – enbart för dem! – börjar Gud nu uppenbara sitt ofattbara treeniga mysterium, Fadern och Sonen – och (senare) Anden (v.27).

*Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande, nu och alltid och i evigheters evighet.*

## TORSDAGEN I 15 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Jes 26:7-9, 12, 16-19** (*Vakna upp och jubla, ni som ligger i graven*)

Jesajas ord låter som en bön ur Psaltaren (som väl också var hans bönbok!). Den som litar på Gud ser fram mot domens dag med helig otålighet. Vi vet ju att våra förtryckare ska sättas på plats. Även om våra liv verkar bli utan frukt ("vi födde vind", v. 18) förtvivlar vi inte: Gud ska lyfta upp oss, om det så blir ur gravens mylla!

Evangelium: **Matt 11:28-30** (*Jag har ett milt och ödmjukt hjärta*)

Människor kan vara sårbara ("små") på olika sätt (det är väl det som Jesus menade med "barn", se läsningen igår). Det är sådana som Jesu inbjudan går ut till – nu då han förkastats av de lärda och kloka, av sina lokala politiker och ledare.

Dagens korta evangelium hade passat bättre in i Lukas evangelium ("det sociala evangeliet") med dess fokus på Jesu omsorg om fattiga, syndare och utstötta. Men Lukas

tänkte kanske att det inte behövdes, Jesu välkomnande appell finns ju redan i många av hans berättelser (t.ex. Luk 14:13). Eller så var det p.g.a. ordet ”ok” (v. 29), alltså bärstånngen som läggs på dragdjur. Det symboliserade i judiska sammanhang Moses lag med dess bud, eller bättre den *lära om lagen* som någon valt att följa. Det förstår *Matteus* läsare, som hade judisk bakgrund, men de grekiskt-romerska kristna som Lukas skriver för skulle antagligen inte fatta det.

Jesus menar med sitt ”ok” (v. 30) sin speciella lagtolkning (förklarat i Bergspredikan, Matt kap. 5-7). Den är full av barmhärtighet och därför ”skonsam”. Den är ”lätt” för att Jesus går med oss på vägen och bär oket med oss, liksom han bar korset till Golgota! De knappa verserna har i sanning judisk bakgrund. ”Vila” var ju sabbatens mening enligt tredje Guds bud (2 Mos 20:8-11), d.v.s. en *vila med Gud*. Läsaren ska ”lära” av Jesus och hans ”ok” – den fromma juden lärde sig framför allt om Gud genom *tora*, lagen, som visade rätta vägen. När två eller tre var samlade kring toran var Gud mitt ibland dem, så sa man (jfr Matt 18:20). *I Jesus finns hela Guds närvaro*. **Han** är vägen (Joh 14:6), men också näringen på vägen, och vägens mål, vilan i Gud.

Vad du har sagt bevarar jag i mitt hjärta, så att jag aldrig syndar mot dig (Ps 119:11).
--

## FREDAGEN I 15 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Jes 38:1-6, 21-22, 7-8** (*Jag har hört din bön, jag har sett dina tårar*)

Tyvär är den hebreiska grundtexten till detta avsnitt i oordning. Därför lägger man (liksom Bibel 2000) in v. 21-22 mellan v. 6 och 7 (jfr 2 Kung 20:7f).

Kung Hiskija var en trogen och from kung som gjorde mycket för Israels religion, en kontrast till företrädaren Achas, som trappan i v. 8 var uppkallad efter.

Evangelium: **Matt 12:1-8** (*Människosonen är herre över sabbaten*)

Jesu hungriga lärjungar – de ”oskyldiga” i v. 7 – börjar här plocka ax från fälten. De vet att lagen tillät detta (5 Mos 23:24-25) men de känner kanske inte till fariseernas noggranna regler enligt vilka axplockning var ett av de 38 sorters arbeten som var svartlistade på grund av Guds bud om vila på sabbaten (jfr 2 Mos 34:21). Jesu vänner verkade i fariseernas ögon *okunniga om lagen* – så sa man föraktfullt om *barn*. Exemplet i v. 3-4, alltså David som tog bröd från templet (1 Sam 21:1-6), kan i samband med 3 Mos 24:5-9 rimligt tolkas som att det skedde på en sabbat. Andra exemplet (v. 5) bygger på *sabbatsbrännoffret* i 4 Mos 28:9-10. Det innebär ju, menar Jesus, att prästerna *arbetar* med offren på vilodagen (och givetvis äter av dem). Lägg därtill att Gud hos profeten Hosea har sagt att barmhärtighet är viktigare än offer (v. 7; Hos 6:6; jfr Matt 9:13; 23:23). Så varför förbjuda dessa enkla människor att äta?

Man skulle kunna kontra genom att fråga om Jesus seriöst anser att hans simpla flock kan jämföras med en så stor gestalt som kung David och med präster i templet. Vi kan lätt tänka oss Jesu svar: ”Min närvaro förvandlar denna åkerjord till ett tempel! Dessa är mina präster!” Så hör vi i v. 6: *Här finns det som är större än templet* (jfr Matt 12:41-42). Som om det inte vore nog presenterar Jesus sig sedan som den gudomlige *Människosonen* som enligt profeten Daniel (Dan 7:13f) skulle komma på himlens moln, och till sist förklarar han sig vara *herre över sabbaten* (v. 8), d.v.s. Gud.

Fariseerna tappar hakan. Det här finns inte på kartan. Inga ytterligare frågor.

Förslag till fredagsoffer: Be Gud visa dig hur du bäst kan bidra till kampen mot svält.
---

## LÖRDAGEN I 15 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Mik 2:1-5** (*De rövar sin nästas åkrar och tillägnar sig hans hus*)

Profeten Mika är samtida med Jesaja (slutet av 700-talet f.Kr.). De stora jordägarna pressar de små allt mer ut i fattigdom. V. 3: Gud ska låta överklassen bli till slavar och deporteras ur landet. ”Så får man inte predika” svarar de rika (Mik 2:6) (o ja, i alla tider!). Mikas profetia uppfylldes vid Nordriket Israels undergång år 722/721 f.Kr.

Evangelium: **Matt 12:14-21** (*Jesus förbjöd dem strängt att avslöja vem han var*)

Jesus har använt stora ord om sig själv och utfört häpnadsväckande under. Dödsdomen över honom är redan bestämd (v.14). Nu drar han sig undan.

Jesu s.k. ”Messiashemlighet” (v. 16) är ett centralt tema i *Markus* evangelium, men även Matteus har den med. Matteus knyter hemlighållandet av Jesu messianska identitet till en del av Jesajas profetior (Jes 42:1-4) om den kommande *Gudstjänaren*, den milde och kraftfulle laglärare som skulle samla och trösta Gudsfolket, men bli misshandlad och skymfad, ja dödad för att *sona allas skuld* (Jes 42:1-9; 49:1-9; 50:4-9; 52:13 – 53:12). Matteus vill säga: Jesus gömmer sig inte av feighet när fariseerna vill döda honom (v.14) – i sinom tid ska de lyckas enligt Guds plan! – utan för att han (i motsats till dem) vill bry sig om människor som var förlorade, inte *träta och ropa* (v. 19). Jesus är Guds stilla ömhet som går försiktigt över marken: inte ens ett knäckt strå bryts där han träder. Han är *vindstilla*: inte ens en tynande låga släcks (v. 20). Strået och lågan är bilder av människolivets svaghet och sårbarhet, som Gud i Jesus bemöter med omsorg och hjälp: *han botade alla* (v.15).

Men att Jesus nu för en stund undviker konfrontation med fariseerna ökar säkert deras misstänksamhet. ”Han döljer sig för att han har något att dölja!” De förtalar och smutskastar Jesus, men vi vet: *hans namn skall ge folken hopp* (v. 21).

Jag hör folkhopen viska: "Ange honom! Vi skall ange honom!" (Jer 20:10)